

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директорка Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти

Марина БРИЛЬ

«08» грудня 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

16 СОЛОСПІВІВ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ДЛЯ ТРУБИ В СУПРОВODІ ФОРТЕПІАНО

**Педагогічний репертуар з сольною партією і клавіром
та методичними рекомендаціями
для середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
та фахової передвищої мистецької освіти**

Укладачі:

В. В. Подольчук

професор кафедри мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, завідувач кафедри музичного мистецтва Луганської державної академії культури і мистецтв, член гільдії трубачів України, заслужений артист України

Б. Б. Жеграй

викладач циклової комісії «Оркестрові духові та ударні інструменти» Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України

М. Ф. Віятник

викладач циклової комісії «Музичне мистецтво естради» Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений діяч мистецтв України

Рецензенти:

М. Р. Мимрик

професор кафедри дерев'яних духових інструментів, проректор з виховної, творчої роботи та міжнародних зв'язків Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, доктор філософії, соліст квартету саксофоністів Національної філармонії України, народний артист України

Р. М. Наконечний

професор кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, викладач класу труби Львівського музичного фахового коледжу імені С. П. Людкевича та Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької, заслужений артист України

В. П. Кашперський

викладач класу труби циклової комісії «Оркестрові духові та ударні інструменти» Хмельницького фахового музичного коледжу імені В. І. Заремби, спеціаліст вищої категорії, старший викладач

Відповідальна за випуск:

А. Г. Полещук

Рекомендовано

на засіданні методичної ради

Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької

(протокол № 3 від 5 листопада 2025 р.)

© В. Подольчук, Б. Жеграй, М. Віятник, 2025 р.

© Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти, 2025 р.

Володимир ПОДОЛЬЧУК
Богдан ЖЕГРАЙ
Михайло ВІЯТИК

16 СОЛОСПІВІВ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ДЛЯ ТРУБИ В СУПРОВОДІ ФОРТЕПІАНО

ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

**16 СОЛОСПІВІВ
УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
ДЛЯ ТРУБИ
В СУПРОВОДІ ФОРТЕПІАНО**

*Педагогічний репертуар з сольною партією і клавіром
та методичними рекомендаціями*

Упорядкування, музична редакція:
Володимир ПОДОЛЬЧУК
Богдан ЖЕГРАЙ
Михайло ВІЯТИК

Тернопіль – 2025

~ 1 ~

П 44 16 солоспівів українських композиторів для труби в супроводі фортепіано: педагогічний репертуар з сольною партією і клавіром та методичними рекомендаціями для мистецьких коледжів фахової передвищої мистецької освіти. / упоряд., муз. ред. В. Подольчук, Б. Жеграй, М. Віятник. Тернопіль : «Артіполіграф», 2025. 94 с.

Укладачі:

Володимир ПОДОЛЬЧУК, професор кафедри мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, завідувач кафедри музичного мистецтва Луганської державної академії культури і мистецтв, заслужений артист України, член гільдії трубачів України, ORCID: 0009-0009-9734-7732;

Богдан ЖЕГРАЙ, викладач циклової комісії «Оркестрових духових та ударних інструментів» Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України, ORCID: 0009-0004-7195-2647;

Михайло ВІЯТИК, викладач циклової комісії «Музичне мистецтво естради» Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, диригент, інструментувальник, оркеструвальник, аранжувальник, заслужений діяч мистецтв України, ORCID: 0000-0003-3779-3297.

Рецензенти:

Михайло МИМРИК, професор кафедри дерев'яних духових інструментів, проректор з виховної, творчої роботи та міжнародних зв'язків Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, доктор філософії, соліст квартету саксофоністів Національної філармонії України, народний артист України.

Роман НАКОНЕЧНИЙ, професор кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, викладач класу труби Львівського музичного фахового коледжу імені С. П. Людкевича та Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької, заслужений артист України;

Володимир КАШПЕРСЬКИЙ, викладач класу труби циклової комісії «Оркестрових духових та ударних інструментів» Хмельницького фахового музичного коледжу імені В. І. Заремби, спеціаліст вищої категорії, старший викладач.

Рекомендовано на засіданні методичної ради Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької (протокол №3 від 5 листопада 2025 р.).

© В. Подольчук, Б. Жеграй, М. Віятник, 2025 р.

© Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти, 2025 р.

Всі права застережені – All rights reserved

ЗМІСТ

Передмова	4
Методичні рекомендації до стильових і характерних особливостей роботи над жанром українського романсу (солоспіву)	6
<i>Жанрово-стильові особливості солоспіву</i>	6
<i>Техніка дихання в роботі над солоспівами</i>	7
<i>Положення язика й атака звуку</i>	9
<i>Артикуляція в солоспівах</i>	10
<i>Робота над звуком у солоспівах</i>	11
<i>Образно-технічна робота над солоспівами</i>	12
Висновок. Інформаційні ресурси	14
Методичні вказівки для вивчення солоспівів	15
Темпові позначення в музиці (додаток)	18

№	Автор, назва	Партії	Клавір
1.	М. Лисенко «По діброві вітер виє»	19	39
2.	М. Лисенко «Садок вишневий коло хати»	20	42
3.	М. Лисенко «Нащо мені чорні брови»	21	45
4.	М. Лисенко «Зацвіла в долині червона калина».....	23	50
5.	М. Лисенко «Минають дні»	25	56
6.	К. Стеценко «В'ється стежка»	27	61
7.	К. Стеценко «Верба»	28	64
8.	К. Стеценко «Небо з морем обнялося».....	29	66
9.	К. Стеценко «Літньої ночі».....	30	68
10.	Я. Степовий «Ой, три шляхи широкії».....	31	70
11.	Я. Степовий «Зацвіла долині».....	32	72
12.	Я. Степовий «Елегія».....	33	74
13.	Я. Степовий «Степ».....	34	77
14.	С. Людкевич «Колискова».....	35	81
15.	С. Людкевич «До соловейка».....	37	87
16.	С. Людкевич «Засумуй, трембіто».....	38	90

Авторська сторінка 93

ПЕРЕДМОВА

Пропонований педагогічний репертуар з сольною партією і клавіром та методичними рекомендаціями «16 солоспівів українських композиторів для труби в супроводі фортепіано» адресовані викладачам мистецьких коледжів фахової передвищої мистецької освіти. Представлена розробка про особливості викладання та роботи з вивчення солоспівів упорядкована з метою полегшення засвоєння знань, умінь та навичок для забезпечення єдиного підходу до викладання навчальної дисципліни «Спеціальний клас» (труба), спеціальності В5 «Музичне мистецтво», навчального плану підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, індивідуального навчального плану здобувача фахової передвищої освіти, відповідає вимогам освітньо-професійної програми підготовки фахівця у сфері культури і мистецтва за роками навчання, структурується так, щоб забезпечити якісне навчання та подальшу професійну діяльність.

Компетентності, важливі для педагогічної та навчальної діяльності:

- здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії музики і демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній, виконавській і педагогічній діяльності;
- здатність оперувати професійною термінологією у сфері фахової діяльності;
- здатність застосовувати інтегровані знання з інших видів мистецтва;
- здатність демонструвати достатній рівень педагогічної майстерності;
- здатність навчити відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності;
- здатність презентувати результати своєї педагогічної діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки;
- здатність до професійної самореалізації.

Нотний матеріал у другій частині видання є практичним узагальненням та спробою типізації перекладень для труби в супроводі фортепіано відомих вокальних творів (солоспівів) українських композиторів, які ще ніколи не були опублікованими, для виконання музичного інструменту «труба».

Методична цінність нотного матеріалу обумовлена тим, що він представлений перекладенням солоспівів різного рівня складності: від легких творів, до складних, від першого року навчання, до четвертого, що дає можливість здобувачам освіти вдосконалювати вміння та навички володіння музичним інструментом.

Для виконання перекладень та обробок солоспівів необхідно мати необхідні знання про композитора та обставини, за яких були написані дані твори. Також потрібно вивчити та вникнути в слова та зміст, щоб донести в подальшому до слухача те, що композитор хотів виразити в тому чи іншому творі.

Методичні рекомендації та вказівки щодо вивчення п'єс солоспівів подано крізь призму визначення художньо-образного потенціалу музики українських композиторів й спрямовано на формування сучасного музично-виконавського та педагогічного досвіду. Крім позитивного художньо-естетичного впливу, який здобувачі освіти можуть отримати під час опанування творів, основною метою вивчення солоспівів є популяризація українського національного мистецтва.

У методичних рекомендаціях та вказівках використані солоспіви з сайту <https://ukrainianartsong.art/ua/>, проєкту «Українська архітектура пісні» – довідкова бібліотека Лариси та Павла Гунки.

- Солоспіви на слова **Тараса Шевченка** (1814 – 1861):
 - «По діброві вітер виє»;
 - «Садок вишневий коло хати»;
 - «Нащо мені чорні брови?»;
 - «Зацвіла в долині червона калина»;
 - «Минають дні»;
 - «Ой, три шляхи широкії»;
 - «Зацвіла в долині».
- Солоспів на слова **Максима Славинського** (1868 – 1945):
 - «В’ється стежка».
- Солоспіви на слова **Олександра Олеся** (1878 – 1944):
 - «Небо з морем обнялося»;
 - «Літньої ночі».
- Солоспів на слова **Івана Сурікова** (1841– 1880): **«Верб»**.
- Солоспів на слова **Семена Фруга** (1860 – 1916): **«Елегія»**.
- Солоспів на слова **Миколи Чернявського** (1868 – 1938): **«Степ»**.
- Солоспів на слова **Петра Карманського** (1878 – 1956): **«Колискова»**.
- Солоспів на слова **Павла Грабовського** (1864 – 1902): **«До соловейка»**.
- Солоспів на слова **Романа Купчинського** (1894 – 1976):
«Засумуй, трембіто».

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СТИЛЬОВИХ І ХАРАКТЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОБОТИ НАД ЖАНРОМ УКРАЇНСЬКОГО РОМАНСУ (СОЛОСПІВУ)

Музика – це вид мистецтва, що використовує звукові та часові форми для вираження емоцій, ідей та настроїв. Вона існує в часі та просторі, має ритм, мелодію, гармонію, тембр і може передавати різні настрої та почуття. Музика може бути інструментальною, вокальною, народною, класичною, сучасною та мати безліч інших різноманітних форм.

Музика з великою художньою силою виражає все те, чим живуть люди, їхні радощі і горе, прагнення світлої мрії і життєвої боротьби.

Жанрово-стильові особливості солоспіву

Солоспів – це пісня, призначена для виконання одним співаком, тобто сольним виконанням. Це може бути як народна пісня, так і авторська, наприклад, романс. Солоспів може бути частиною більшого музичного твору, наприклад, опери, або ж існувати як самостійний твір.

Як жанровий різновид, солоспіви можуть бути народними, авторськими, романсами, аріями та іншими. Вони можуть виконуватися з інструментальним супроводом або без нього.

В українській музичній культурі існує багато відомих солоспівів, наприклад, народні пісні, оброблені Миколою Лисенком, або авторські романси.

Авторські романси – це вокальні твори, написані для сольного співу з інструментальним супроводом, де музика і слова належать одному автору. В українській музиці цей жанр має багату історію, з відомими композиторами, які зверталися до нього, такими як Микола Лисенко, Семен Гулак-Артемовський, Яків Степовий, Кирило Стеценко, Станіслав Людкевич та інші.

Романс – це невеликий музичний твір для сольного співу з інструментальним супроводом, часто ліричного або інтимного характеру. Зазвичай він поєднує в собі поетичний текст і музику, що доповнюють одна одну. Романси можуть бути різноманітними за стилем, настроєм та змістом, від елегій до балад. (можна послатися на визначення

Термін «романс» походить від романських мов, зокрема, від іспанського «*romance*», що спочатку означав народного складу просту пісню, написану романською мовою (а не латиною).

У XVIII ст. романс отримав розповсюдження у Європі. З роками жанр романсу починає все більше відрізнятися від пісні, якій він зобов'язаний своїм походженням. Ці відмінності відбулися в ускладненні вокальної партії романсів, збагаченні музичної форми та фактури інструментального супроводу.

Отже, як жанровий різновид, солоспів може бути частиною різних жанрів, таких як пісня, романс, арія, кантата, а також бути самостійним твором.

Багато років, проведених в оркестрових колективах надихнули авторів даного видання звернутися до жанру вокальних солоспівів і зробити перекладення з метою розширення репертуару трубачів, адже вокал і духове мистецтво близькі як за стилем, так і за методико-виконавським планом.

Ще однією метою є поширення досвіду, торкаючись питань теорії і практики правильного виконавського дихання, виконавського апарату, атаки

(початок звуку), формування образно-технічного репертуару при вивченні перекладених солоспівів для труби.

Особливості виконання солоспівів для труби – це не лише знайомство з музичним жанром, але й занурення у світ людських почуттів та емоцій, що відображені у цих чудових творах.

Володіння цим музичним матеріалом має бути спрямованим на формування в трубачів відчуття музично-естетичного стилю і надбання та вдосконалення виконавських навичок. Без достатньо високого рівня володіння технікою дихання, артикуляцією, неможливо реалізувати свої творчі задуми щодо високохудожнього виконання солоспівів. Трубач повинен володіти тембром, широким регістром і діапазоном звучання, чіткою артикуляцією, нюансуванням та філіруванням звуку. Без цих компонентів виконавської техніки, виконання солоспівів буде значно ускладненим.

Техніка дихання в роботі над солоспівами

Основні рекомендації техніки дихання при роботі над солоспівами:

- 1) використання змішаного типу дихання;
- 2) поліпшення інтонації;
- 3) створення необхідної координації пальців з губним апаратом, язиком і диханням;
- 4) повнота і рівність звучання різних регістрів музичного інструменту;
- 5) комплекс вправ для розвитку правильного дихання (гімнастика дихальних м'язів).

Дихання, яким користуються музиканти-духовики при грі, називається виконавським. Правильно сформоване виконавське дихання має надзвичайно велике значення при виконанні солоспівів на трубі.

Питання виконавського дихання привертає увагу всіх виконавців-духовиків, як і виконавців-вокалістів. Воно істотно відрізняється від звичайного дихання. По-перше, обсяг повітря, взятого при вдиху, буде значно більшим, ніж при звичайному «фізіологічному» диханні. По-друге, якщо при звичайному диханні вдих і видих майже однакові за тривалістю, то у виконавському диханні видих найчастіше буває значно тривалішим за вдих. По-третє, при грі дихання відбувається з певним тиском, який треба постійно підтримувати до кінця музичної фрази.

Виконавське дихання складає процес нервово-м'язового апарату в роботі якого беруть участь легені, діафрагма, грудна клітина та її поверхневі м'язи, черевна порожнина, м'язи черевного преса, спини і навіть порожнина рота. Складність контролю виконавського дихання полягає ще й у тому, що деякі з названих внутрішніх органів та м'язів, (наприклад легені, діафрагма) майже неможливо відчутти.

Думки відносно питання виконавського дихання дуже різні: одні признають провідну роль дихання при грі на трубі, другі відкидають це. А ще більше розбіжностей існує у визначенні правильного механізму виконавського дихання, але хочеться задати таке питання, яке задається учням на першому ж занятті: «На якому музичному інструменті ти граєш?». Знаємо, що відповідь буде в усіх одна: «На духовому». Це мабуть і повинно бути відповіддю на питання про те, чим є дихання для виконавців на духових інструментах.

Тепер постає закономірне запитання, як правильно дихати, який тип дихання найбільш сприятливий і ефективний?

Почнемо з того, як не рекомендовано дихати. Часто у чоловіків, а ще частіше у жінок дихання буває неправильним, тобто дуже високим і навіть ключичним, тому вже на перших заняттях потрібно прищеплювати учням навички діафрагмального (нижньореберного) дихання. Вдих (більшу його частину) рекомендовано брати носом, наче приношуючись до чогось на відчутті легкого переляку, або здивування, щоб учень відчув рух черевної стінки і нижніх ребер. Крім того, вдих на легкому переляку, не дозволяє перевантажувати легені повітрям і зразу ж організовує відчуття затримки дихання, що є передумовою до вироблення опори дихання, а потім і звуку. Але тут постає закономірне питання відносно затримки дихання. Для виконавців на духових інструментах це не прийнято, бо тут виникає велика небезпека затримки атаки, це так званих «затичок», тобто проблем з початком звуку.

Так, необхідно зберегти відчуття вдиху і на цьому відчутті грати. Це відчуття дасть волю в грі, красу і силу тембру.

Правильне виконавське дихання можна визначити за звучанням людського голосу або тембром музичного інструменту. У музикантів-духовиків найбільш часто зустрічається змішаний тип дихання: грудно-черевний. Специфіка гри на духових інструментах потребує великого об'єму вдиху, тому необхідно оволодіти повним грудно-черевним диханням, щоб повітря потрапляло і в живіт, і в груди, а також в боки й спину, при цьому необхідно не забувати: під час вдиху підтягувати низ живота. Переваги грудно-черевного дихання дають впевненість говорити про цей вид дихання як найбільш раціональний.

У трубачів, в яких працюють діафрагмальні м'язи, звільняються горло та щелепа, не змучуються м'язи губ і звук виходить легким, красивим і багатотембральним. Від правильного дихання залежить також наш нервовий стан і відсутність страху перед публікою. Кожен музикант-духовик повинен робити комплекс вправ для розвитку правильного дихання. Принцип роботи такий, як і у вокалістів.

Деякі **практичні рекомендації** для контролю за правильним виконавським диханням, вірніше за грою на опорі:

1. Перед грою можна використовувати як тренувальний засіб звичайну повітряну кульку, надуваючи її.

2. Візьміть швабру, упріть її ручкою в куток, а поперечку в живіт. Після вдиху обіпріться в поперечку і грайте в цьому положенні (зберігаючи положення м'язів, як при вдиху).

3. Видихайте якомога більше повітря, використовуючи дихальні та опірні м'язи.

4. Робіть вдих тоді, коли все повітря вийде з легенів.

5. Одягніть навколо талії гумовий пасок, який дасть контроль відчуття вдиху та повноти видиху.

Перед грою необхідно також виконувати **комплекс вправ** для дихання (гімнастика дихальних м'язів):

1. Сидячи на стільці покладіть кисті рук долонями до низу на талію, голову

опустіть між колінами, глибоко вдихніть і видихуйте, при цьому звертайте увагу на підйом діафрагми і м'язів спини.

2. Під час ходьби повільно вдихайте (бажано через ніс), рахуючи до 15-20, після цього видихайте (один крок – 0,5 секунди). Спробуйте видихнути, форсуючи повітря на склад «ху» або «ха».

3. Затримайте дихання від 30 секунд до 2-х хвилин.

4. Станьте перед завісою (або шторою), глибоко вдихніть і на склад «ху» або «ха» спрямуйте струмінь повітря на неї. Завіса повинна мати рух. Надалі поступово відходьте назад, повторюючи цю вправу, допоки завіса буде рухатися.

5. Спробуйте грати в лежачому положенні, слідкуйте при цьому за правильним виконавським диханням.

6. Спрямуйте видих (струмінь повітря) на долоню. Тепло повітря підтвердить правильність вашого дихання (видиху).

7. Покладіть долоні на пояс, після чого: а) крикніть; б) кашляніть. Проконтролюйте таким чином дії своєї діафрагми.

Завжди перед самим першим початком звуку слід робити найбільший глибокий вдих. Правильне виконавське дихання – це дуже суттєвий аспект підготовки трубача (духовика), як і вокаліста для виконання солоспівів. Тож цьому потрібно приділяти дуже серйозну увагу. Спів – це виконання музики за допомогою голосу, мистецтво передавати художній зміст музичного твору за

допомогою співочого голосу, це зовсім не натуральна річ, це дуже штучно знайдено, пристосовано і розвинуто стосовно людини. Тільки сумлінне навчання дає відповідні навички співу. Тільки коли ми навчимося правильно користуватися диханням, тоді одразу відчуємо полегшення, а це є ознакою правильного виконавського дихання.

Спокійний, помірний, глибокий вдих, плавна подача і вміння його розподілити – ось що є основним принципом техніки дихання, котрим потрібно користуватися у своїй практиці при роботі над солоспівами.

Положення язика й атака звуку

Мелодика солоспівів, як і будь-яка мелодія, характеризується низкою ознак, серед яких висота, тривалість, динаміка та ритм звуків. У солоспівах мелодика тісно пов'язана з текстом, інтонацією мовлення та емоційним забарвленням. Вона може бути наспівною, декламаційною, пивною або уривчастою, залежно від характеру твору.

Функція і правильне положення язика відіграє велику роль при звуковидобуванні (атаці) для найкращого тембрового звучання при вивченні солоспівів.

Основні рекомендації щодо правильного положення язика й атаки звуку при роботі над солоспівами:

- 1) положення язика має бути таким, як при насвистуванні;
- 2) задня частина язика повинна бути притягнута до верхніх корінних зубів, а кінчик язика слід опустити на верхній край нижніх передніх зубів;
- 3) язик повинен пропускати повітря як клапан, а зібрані «трубочкою» губи мають вібрувати. Дуже важливо створити таким чином вільний і повний потік повітря;
- 4) дуже добре добиватися цього положення язика починаючи грати ноти

без атаки звуку, тобто без участі язика, в нюансі **pp**, поступово застосовуючи м'яку атаку: «да», «ду», «ді», з подальшим застосування твердої атаки звуку: «та», «ту», «ті».

Атака звуку при виконанні солоспівів повинна бути впевненою і твердою, але не грубою та голосною (без характерного «клацання»). При швидкісних атаках дуже важливо вміти налаштувати язик. Потрібно слідкувати щоб язик опускався (падав) для вільного потоку повітря утворюючи необхідний опір на стовп повітря для створення заповнення простору між язиком і верхнім піднебінням.

Для виконання штриха «staccato», або гострої атаки-язик повинен бути гострим, більш широким і плоским він має бути при грі штрихом «legato» та «detashe». Язик повинен рухатися не вперед, а падати вниз, відкриваючи шлях потоку повітря.

Артикуляція в солоспівах

Звернення до перекладень українських романсів (солоспівів) відбулося ще з тих причин, що тут є широке застосування штрихів, штрихових комбінацій та видів атаки звуку труби, відповідно до дикції та вокального слова, виразної вимови звуків мовлення під час співу.

Дикція, тобто чітка вимова звуків, часто недооцінюється, але є важливою частиною мовлення. Вона впливає на сприйняття мовлення, допомагає краще доносити інформацію та робить мовлення більш приємним для слухача.

Артикуляція або дикція (від лат. *dictio* – вимова) як у вокалістів так і у виконавців на духових інструментах-це чіткість, виразність та ясність.

У співаків є такий вираз: «Говоримо, як співаємо, співаємо, як говоримо». Цей вислів можна перефразувати до нашого випадку: «Граємо, як співаємо, співаємо, як говоримо».

Коли ми говоримо про артикуляцію, то під цим розуміємо ступінь художньої виразності твору. У вокалістів ставлення до артикуляції, дикції це ціла наука. Вони звертають увагу на всі голосні і приголосні, бо слово – це головне в донесенні співаком характеру і виразності музики.

Ми не маємо такої можливості на духовому музичному інструменті як виразитися словом, тобто мусимо до такого питання, як артикуляція, підходити з повною відповідальністю. Коли ми виконуємо твори, то повинні внутрішньо проспівувати кожен звук, а також виразно вимовляти склади. У нижньому діапазоні – це «та-да», у середньому – «ту-ду», у верхньому – «ті-ді» та «тю-дю». А також у верхньому регістрі рекомендуємо вживати склад «ті-ч», або «чі-ч». Англomовні музиканти це роблять інтуїтивно, бо в них цей склад дуже часто звучить в повсякденній мові. Треба звернути увагу на положення язика при цьому і стане зрозумілою проблема верхнього діапазону (регістру).

Вимовляючи голосні «а» – в нижньому, «у» – в середньому, «і» та «іч» – у самому верхньому діапазоні, категорично забороняє грати «з горла», тобто з жстим язиком. Все це (дихання, початок звуку та артикуляція) формують виразний, чистий і яскравий звук.

Отже, і трубач, граючи, повинен розмовляти на інструменті, тобто артикулювати кожен звук. Тоді до слухача буде донесено в повному обсязі художній зміст і образ твору, передано все багатство інтонаційних відтінків і кольорів.

Робота над звуком у солоспівах

Музика – це також мистецтво звуку. Якщо є звук, то головною турботою, першим і важливим обов'язком кожного виконавця є робота над звуком. Звук є самою матерією музики.

Основним видом звуковедення в українських романсах (солоспівах) є **кантилена, тобто плавне, зв'язне звучання звуків мелодії**. Плавний кантиленний звук-це вміння грати легато, правильним і відповідним штрихом з'єднувати ноти. Однак плавний перехід від звуку до звуку, без перерви в звучанні, гра legato-це ще не повністю визначає поняття кантилени, добре поставленого виконавського звуку. У кантиленну гру, як обов'язковий момент, повинен входити «летючий» характер звуку.

Як нам відомо, співучість звуків різних музичних інструментів неоднакова. Не можна наприклад порівнювати співучість рояля чи клавесину зі співучістю скрипки. Як відомо, струнні інструменти мають виключно співучий звук, який залежить від застосування постійного вібрато. Власне вібрато дає звук, який плавно ліне. Таким чином, кантиленна гра залежить не тільки від вміння зв'язувати ноти – грати легато, але має відношення до самої якості виконавського звуку, до його особливості мати плавний характер.

Як і в струнних смичкових інструментів, плавний характер звуку труби залежить від рівного стійкого вібрато, і правильно поставлений звук завжди має такі якості. Форсований, або навпаки, «знятий» з дихання звук, як і голос у співака, не може бути повноцінною кантиленою.

Отже, з наведеного вище цілком зрозуміло, **що володіння кантиленним звуком в романсах (солоспівах) безпосередньо пов'язано з правильним звуковеденням (звукоутворенням).**

Для того щоб добитися високохудожнього кантиленного звучання, велике значення має правильне звуковідтворення в різних видах руху мелодії. Потрібно грати як комплекс вправ гами, арпеджіо на вміння правильно вести звук, етюди на різні інтервали, добиваючись при цьому, щоб в роботі виконавського апарату нічого не змінювалося, окрім необхідної зміни висоти звуку, тобто весь час грати в одній позиції. Щоб звучання мало кантиленний, співучий і летючий характер, потрібно зв'язано переходити від ноти до ноти. Кожна наступна нота повинна бути підготовлена попередньою.

Ще одним важливим моментом у роботі над звуком, є **філірування** (від фр. *fil* – нитка). Це поняття характеризує вміння змінювати силу звука, зводити його до ледь чутного звучання, подібно звуковій нитці. Однак під філіруванням мається на увазі не тільки вміння поступово зменшувати силу звуку до його повного завмирання, але й навпаки, вміння почати звук з ледь чутного, і поступово, плавно розгорнути його в повне, міцне звучання. Таким чином, філірування звуку – це вміння плавно міняти динаміку звуку від **ff** до **pp** і навпаки, не втрачаючи при цьому виконавської якості звуку. Отже вірне філірування звуку є показником правильного звучання духового інструменту.

Зажатість звуку весь час асоціюється з горловим відтінком звучання. Це означає, що трубач грає не на опорі, а на горлі.

При правильній роботі горла складається враження, що воно надто відкрите, і звук «іде» так, начебто немає ніяких перешкод. При зажатому, або

горловому звучанні здається, що стиснуте горло, звук наче видавлюється і з великим зусиллям проходить через гортань.

Кращим методом боротьби з затисками/здавленням горла є гра на відчутті вдиху, тому що в цей момент горло стає розслабленим. Це легко прослідкувати, поклавши пальці на горло (кадик) під час вдиху, грати слід наче промовляючи (**а** або **о**).

Виконавська практика переконує ще в одному – в умінні користуватися тембральними фарбами звуку для вираження художнього образу того чи іншого твору. Ми повинні вміти управляти тембром нашого музичного інструменту, як і вокалісти роблять це за рахунок зміни форми і об'єму свого резонатора. Тобто трубачі також повинні вміти міняти резонатор і форму свого звукоутворюючого апарату. Це дуже складний процес і потребує довгого і кропіткого пошуку відповідного тембру звуку. Це як в художника, добір фарб того чи іншого відтінку.

Образно-технічна робота над солоспівами

Вивчення музичного твору, незалежно від його стилю, жанру та форми, передбачає знання особливостей та принципів роботи на певних етапах: початковому, серединному та заключному.

На **першому (початковому) етапі** проводиться ознайомлення з твором, отримується загальне поняття про його художню суть, жанровий характер, настрій музики, форму, складається власне емоційне уявлення художніх образів та виробляється загальна концепція задуму виконання. Значна увага приділяється точному прочитанню авторського тексту.

На цьому етапі важливим є емоційний відгук на новий твір, тому що саме емоційну реакцію вважають головним фактором виконавського прочитання твору. Важливо прослухати твір, використовуючи аудіо чи відеозаписи на електронних носіях декількох виконавців, порівняти виконавські інтерпретації, на основі яких утворюються конкретні емоційно-образні асоціації, розгорнуті поетичні картини, яскраво-предметні, цілісні враження візуального рівня.

Перше знайомство з твором триває недовго і переходить у стадію розбору тексту, вдумливого вивчення та точного виконання авторських вказівок.

Другий етап (серединний або виконавсько-технічний) в розучуванні солоспівів є самим тривалим. Його метою є технічне оволодіння твором, відбір та опрацювання всіх елементів нотного тексту, засобів виразності, необхідних для реалізації його художнього змісту, засвоєння фактурних особливостей та логіки побудови твору. Індивідуальне втілення виконавського задуму починається з детальної роботи над кожним фрагментом побудови музичної форми, де вирішуються завдання інтонаційно-мелодичної виразності, елементів ритмічної структури, особливостей формотворення, стилістичних ознак у технічному, образно-художньому відтворенні авторської ідеї.

На цьому етапі продовжується усвідомлення мелодичних, гармонічних і фактурних особливостей твору, встановлюється його тонально-гармонічний план, в рамках якого здійснюється розвиток художнього образу. Особлива увага звертається на осмислене фразування, його сприйняття в розвитку та

інтонаційно-виразовому змісті, встановлюються цезури, обирається відповідна аплікатура. Щоб звуки не були просто формально звуками, музикант повинен володіти відчуттям форми. Цей процес важливий для організації цілісної композиції, без чого неможливо донести ідею твору до слухача.

Важливим є уважне ставлення до тембрального звучання (внутрішнє проспівування) і однорідності звучання музичних речень.

Мета **третього етапу (заключного або художньо-творчого)** роботи над твором-його кінцеве виконавське втілення. Програвання твору мають проходити з відчуттям артистичної впевненості, емоційної насиченості, як на концерті. Виконання твору напам'ять, особливо його перша спроба, виявляє ряд прихованих проблем текстового, технічного та емоційно-логічного порядку. Кінцевою метою опрацювання музичного твору є створення індивідуальної виконавської інтерпретації. В процесі створення власної інтерпретації, трубач відпрацьовує елементи суб'єктивного відтворення динамічних, артикуляційних, агогічних та виразово-художніх та технічних вимог музичного тексту. Його пошук направлений на розкриття змістовності художнього образу, відповідності авторському задуму та підпорядкований індивідуальній звукотворчій та виконавській артистичній волі.

Підсумком роботи над музичним твором є його **сценічне виконання**. До нього теж потрібна методична, виконавська та психологічна підготовка.

У образно-технічній роботі над солоспівами слід відрізнити два основні аспекти:

1. **Емоційно-психологічний** – розуміння стилю і характеру твору який виконується, вникання в його образно-художній зміст, яскрава виразність виконання.

2. **Технічний** – підготовка репертуару, до якого входить бездоганне знання тексту твору, володіння всіма методико-технічними засобами, необхідними для виконання даного твору.

Обидва ці компоненти тісно взаємопов'язані у взаємодії. Вникання в образно-художній зміст солоспівів потребує від музиканта-трубача відповідних тембральних забарвлень, необхідних для втілення композиторського задуму. У свою чергу володіння всім арсеналом художньо-технічних навичок надає виконанню більше виразності, яскравості і переконливості. Тільки гармонічний розвиток обох цих аспектів дає можливість виконавцю досягнути тієї бездоганної творчої досконалості, якої потребує від нього рівень розвитку сучасного мистецтва.

Починаючи роботу над солоспівами, паралельно з вивченням стилю, характеру музичних образів, вниканням в ці образи, необхідно проводити ретельну роботу над правильним звучанням кожної фрази, прискіпливо відточувати кожен звук, щоб трубач знав, що він має робити, які технічні прийоми використовувати для досягнення тієї чи іншої художньої мети. Коли це стане для нього легким і природним навиком, тоді він досягне повної творчої свободи.

До розуміння художніх задач конкретних творів, виконавець може прийти різними шляхами:

– **інтелектуальний шлях** — вивчення даного твору, його виконавських інтерпретацій;

– **інтуїтивний шлях** – через власне внутрішнє відчуття, усвідомлення, яких тембрових фарб потребує характер музики даного твору.

Ці шляхи на практиці повинні поєднуватися. Педагогу потрібно, враховуючи індивідуальні особливості виконавця допомогти йому викликати в собі характерний творчий настрій, необхідний для виконання обраного твору, відповідний емоційний підйом, що конче важливо у виконавському мистецтві.

Слід також відмітити величезне значення роботи з ансамблем, тобто співпраці соліста-трубача з концертмейстером. Це питання не слід ігнорувати, а навпаки ставитися до нього дуже уважно, «розуміти» партію фортепіано не як акомпанемент або фон для соліста, а як важливий виразовий аспект. Концертмейстер є рівноправним учасником ансамблю, який доповнює соліста і створює з ним повноцінний дует. Це творчість, результатом якої є сумісний концертний виступ.

ВИСНОВОК:

1. Методичні рекомендації щодо роботи над солоспівами визначаються як сукупність технічних, художньо-інтерпретаційних умінь, сформованих на основі особистісних якостей музиканта, здатність здійснювати музично-теоретичний та виконавський аналіз, психологічної готовності до публічного виконання твору.
2. Допомагають викладачам методичними вказівками краще орієнтуватися у викладанні навчальної дисципліни «Спеціальний клас» (труба), спеціальності В5 «Музичне мистецтво», навчального плану підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».
3. Роз'яснюють методику, містять поради та інформацію щодо виконання солоспівів різного рівня складності: від легких творів, до складних, від першого року навчання, до четвертого, що дає можливість здобувачам освіти вдосконалювати вміння та навички володіння музичним інструментом.

За матеріалами навчального посібника
Подольчук В. В. «Навчання гри на трубі і виконавська практика». Донецьк :
ТОВ «Цифрова типографія», 2009. 106 с.

Інформаційні ресурси:

1. Солоспів : вебсайт Словник UA:
<https://slovnyk.ua/index.php?sword=%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%B2>
2. Великий тлумачний словник (ВТС) сучасної української мови:
<http://slovopedia.org.ua/93/53409/988696.html>
3. Проєкт «Українська архітектура пісні». Довідкова бібліотека Лариси та Павла Гунки: <https://ukrainianartsong.art/ua/>

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ СОЛОСПІВІВ:

1. М. Лисенко «По діброві вітер віє».

Темп твору: **andante giusto** – *помірно, точно*; **tempo di rubato** – *довільний з ритмічного погляду темп музичного виконання, коли заради емоційної виразності допускаються відхилення від рівномірного темпу*.

П'єса жалібного, сумного, скорботного характеру. Виконання в основному м'якою атакою звуку. У творі є змінні розміри та заліговані восьма нота з тридцять другими, вимагає точного рахунку долей такту.

Рекомендовано для вивчення на 3–4 курсах мистецьких та музичних коледжів.

2. М. Лисенко «Садок вишневий коло хати».

Темп твору: **andantino** – *трохи швидше ніж andante, але повільніше, ніж allegretto*; **quasi allegretto** – *майже allegretto* (♩=92).

Рухливий твір у розмірі 6/8. Для виконання п'єси необхідно звернути особливу увагу на «тріольні» тривалості та пунктирний ритм. У композиції використовуються комбіновані штрихи: **detashe** – *тверда, неакцентована, без спаду, на одній динаміці атака звуку*; **marcato** – *акцентована, зі спадом динаміки атака звуку*; **non legato** – *тверда, неакцентована атака звуку з невеликими цезурами*.

Рекомендовано для вивчення на 3–4 курсах мистецьких та музичних коледжів.

3. М. Лисенко «Нащо мені чорні брови».

Темп твору: **andantino** – *трохи швидше, ніж andante, але повільніше, ніж allegretto* (♩=88).

П'єса змінних розмірів, наспівного характеру для вивчення на 3–4 курсах мистецьких та музичних коледжів виконавцями, в яких добре сформований виконавський апарат. При виконанні твору варто звернути також увагу на правильне виконання форшлагів та ансамбль виконання великої кількості заповільнень та прискорень.

4. М. Лисенко «Зацвіла в долині червона калина».

Темп твору: **andante molto sostenuto** – *помірно, дуже стримано* (♩=88).

П'єса кантиленного характеру, що зумовлює виконання м'якою атакою звуку. Для виконання даного твору рекомендується застосовувати штрихи: **legato** – *плавне з'єднання звуків на одному диханні*; **detashe** – *тверда, неакцентована, без спаду, на одній динаміці атака звуку*; **marcato** – *акцентована, зі спадом динаміки атака звуку*.

Рекомендовано для вивчення на 3–4 курсах мистецьких та музичних коледжів.

5. М. Лисенко «Минають дні».

Темп твору: **andante con moto** – *помірно, з рухом*; **dolente** – *скорботно, журливо, жалібно*. П'єса змінних розмірів, наспівного характеру. Особливості виконання цифри №3 полягає у внутрішньодольному русі восьмих та тріолей у фортепіано.

При вивченні варто добиватися чіткої тембрової артикуляції звуку. У третій (кульмінаційній) частині твору (цифра №5) звучання інструменту має бути дуже «наповненим», круглим та соковитим. Виконання **con anima affetuoso** – *душевно, з почуттям*.

Рекомендовано для вивчення на 3–4 курсах мистецьких та музичних коледжів.

6. К. Стеценко «**В'ється стежка**».

Темп твору: **andante** – *помірно, в темпі кроку*.

Кантиленного, наспівного з досить виразною динамікою п'єса вимагає уважного вивчення і приділення уваги до виконання м'якою атакою звуку на протязі всього твору. Зручний діапазон виконання, невеликі скачки на звуки робить цей твір мелодичним і приємним для сприйняття.

Рекомендовано для вивчення на 1–2 курсах мистецьких та музичних коледжів.

7. К. Стеценко «**Верба**».

Темп твору: **allegretto mosso** – *швидше, ніж Allegretto, рухливо* (♩=112).

Рухлива п'єса мажорної тональності вимагає виконання «повним» звуком, що досягається за допомогою застосування штрихів: **detashe** – *тверда, неакцентована, без спаду, на одній динаміці атака звуку*; **legato** – *плавне з'єднання звуків на одному диханні*. Досить зручний діапазон виконання. Рекомендовано для вивчення на 1–2 курсах мистецьких та музичних коледжів.

8. К. Стеценко «**Небо з морем обнялося**».

Темп твору: **andante maestoso** – *урочистим кроком* (♩=68).

П'єса кантиленного характеру двочастинної побудови, де у другій частині дещо прискорюється темп (piu mosso – *більш рухливо*). Досить зручний діапазон виконання, короткочасне відхилення від зафіксованої (у нотному записі) швидкості руху, при умові її збереження в цілому створює виразний образ морського пейзажу. Рекомендовано для вивчення на 1–2 курсах мистецьких та музичних коледжів.

9. К. Стеценко «**Літньої ночі**».

Темп твору: **andante** – *помірно, у темпі кроку*.

Піднесеного, мажорного настрою п'єса у розмірі 6/8 вимагає якісного виконання «тріольних» тривалостей. Ритмічна фігура: четвертна і восьма, яка зустрічається впродовж твору повинна точно рухатися з шістнадцятими тривалостями у фортепіано. Варто звернути увагу також на динаміку твору та культуру виконання штриха. Рекомендовано для вивчення на 1–2 курсах мистецьких та музичних коледжів.

10. Я. Степовий «**Ой, три шляхи широкії**».

Темп твору: **andante** – *помірно, в темпі кроку*.

Для розбору даного твору рекомендується спочатку протактувати та проспівати п'єсу в цілому перед виконанням для того, щоб відчувати тріольний пульс твору, паузи та чергування четвертних, восьмих та шістнадцятих з тріольними нотами. Рекомендовано для вивчення на 1–2 курсах мистецьких та музичних коледжів.

11. Я. Степовий «Зацвіла в долині».

Темп твору: **andante con moto** – помірно, з рухом (♩=80).

П'єса наспівного характеру трьохчастинної побудови. В другій частині дещо прискорюється темп (**poco più mosso** – поступово більш рухливо). Використання штрихів у даному творі: **legato** – плавне з'єднання звуків на одному диханні; **detashe** – тверда, неакцентована, без спаду, на одній динаміці атака звуку. Рекомендовано для вивчення на 1–2 курсах мистецьких та музичних коледжів.

12. Я. Степовий «Елегія».

Темп твору: **andante cantabile** – помірно, наспівно.

Інструментальна п'єса, що характеризується задумливим, меланхолійним настроєм, пов'язаним з мотивами самотності, страждань або втрати. Це невеликий за розмірами музичний твір мінорного ладу для передачі сумних емоцій. У творі використовуються комбіновані штрихи: **legato, detashe, marcato**. Пунктирний та синкопований ритм, що зустрічаються потрібно виконувати досить широко.

13. Я. Степовий «Степ».

Основний темп твору: **adagio sostenuto** – помірно, стримано (♩=46).

Допоміжні темпові позначення: **con moto** – з рухом; **allegro energico** – скоро, енергійно; **largo** – широко, повно, протяжно; **moderato assai** – досить помірно, стримано. П'єса написана в змінних розмірах (12/8; 4/4; 2/4; 3/4) та частої зміни темпу, вимагає від виконавця доброї підготовки при вивченні твору. Для розбору даного твору рекомендується спочатку протактувати та проспівати п'єсу в цілому перед виконанням, особливу увагу звернути на динаміку твору.

14. С. Людкевич «Колискова».

Темп твору: **tempo di berceuse** – темп колискової; **mistico** – таємниче.

Колискова як найдавніший жанр у народній поетичній та музичній творчості вимагає від виконавця дуже виразного і точного виконання штрихів: **legato, detashe, marcato, tenuto**. Рекомендовано для вивчення на 1–2 курсах мистецьких та музичних коледжів.

15. С. Людкевич «До соловейка».

Темп твору: **andante** – помірно, в темпі кроку.

Твір кантиленного характеру зі змінними розмірами (4/4; 3/4; 5/4). При вивченні п'єсу особливу увагу потрібно звернути на виконання восьмої ноти та шістнадцятих тріолей. Динамічна побудова у творі потребує злитного ансамблевого виконання.

16. С. Людкевич «Засумуй, трембіто».

Темп твору: **Lento** – протяжно; **Adagietto** – повільний темп.

Твір наспівного характеру. Для виконання важливо звернути увагу на групування нот: восьма та дві шістнадцятих, синкопований ритм та динамічну побудову в п'єсі. Рекомендовано для вивчення на 3–4 курсах мистецьких та музичних коледжів.

Темпові позначення в музиці

Назва				Характер виконання	За метрономом Мельцеля М.М.=
Італійська	Німецька	Французська	Англійська		
Grave	schwer, ernst und langsam	gravement	heavy, seriously	<i>граве</i> – важко, дуже повільно, тягуче, дещо урочисто в повільному темпі	40-48
Largo	breit	large	broadly	<i>ларго, лярго</i> – широко, повно, протяжно, повільно	44-52
largamente	weit, in weiten	largement	broadly	<i>ларгаменте, ляргаменте</i> – повно, широко	46-54
Adagio assai	sehr gemächlich	un peu à l'aise	easily, unhurried	<i>адажіо ассаї</i> – досить повільно	46-54
Adagio	gemächlich	à l'aise	(«at ease»)	<i>адажіо</i> – повільно, спокійно	48-56
Lento	langsam	lent	slowly	<i>ленто</i> – протяжно, повільно, тягуче, швидше за Largo	50-58
Lentamente	langsam	lent	slowly	<i>лентаменте</i> – повільно, слабо, тихо, швидше за Lento	52-60
Larghetto	mäßig langsam	un peu lent	somewhat faster than largo	<i>ларгетто, ляргетто</i> – доволі широко	54-63
Andante assai	sehr gehend	un peu lent	somewhat slower than andante	<i>анданте ассаї</i> – дуже спокійним, помірним кроком	56-66
Adagietto	mäßig gemächlich	un peu à l'aise	somewhat faster than adagio	<i>адажіетто</i> – доволі повільно, але швидше за Adagio	58-72
Andante	gehend, fließend	allant	(“walking”) flowing	<i>анданте</i> – помірно, в темпі кроку	58-72
Andante maestoso	gehend, fließend erhaben	allant	in a majestic and stately manner	<i>анданте маестозо</i> – урочистим кроком	60-69
Andante mosso	gehend, fließend bewegt	allant	with motion or animation	<i>анданте моссо</i> – жвавим кроком	63-76
Comodo, comodamente	bequem, gemütlich gemächlich	commode	convenient (pace)	<i>комодо, комодаменте</i> – зручно, невимушено, не поспішаючи	63-80
Andante non troppo	bequem, gemächlich, gemütlich	pa trop d'allant	andante, but not too much	<i>анданте нон троппо</i> – нешвидким кроком	66-80
Andante con moto	bequem, gemächlich, gemütlich	allant mouvementé	andante, but with motion	<i>анданте кон мото</i> – помірно, але з рухом	69-84
Andantino	etwas gehend, etwas fließend	un peu allant	somewhat close to andante	<i>андантіно</i> – трохи швидше за Andante, але повільніше за Allegretto	72-88
Moderato assai	sehr mäßig	un peu modéré	somewhat slower than moderato	<i>модерато ассаї</i> – дуже помірно	76-92
Moderato	mäßig	modéré	moderately, neither slow nor fast	<i>модерато</i> – помірно, стримано, середній темп між Andante та Allegro	80-96
Con moto	bewegung	mouvementé	with motion	<i>кон мото</i> – з рухом	84-100
Allegretto moderato	mäßig bewegt, mäßig lustig	un peu animé	somewhat slower than allegretto	<i>алегретто модерато</i> – помірно жваво	88-104
Allegretto	mäßig bewegt, mäßig lustig	un peu animé	somewhat slower than allegro	<i>алегретто</i> – повільніше за Allegro, але швидше за Andantino	92-108
Allegretto mosso	mäßig bewegt, mäßig lustig	un peu animé	somewhat faster than allegretto	<i>алегретто моссо</i> – швидше за Allegretto	96-112
Animato	bewegt, lustig	animé	animated, lively	<i>анімато</i> – позначення виразності: «з душею»	100-116
Allegro moderato	bewegt, lustig	animé	quite lively, cheerful and quickly	<i>алегро модерато</i> – помірно швидко	108-126
Tempo di marcia	marschieren	marcher au pas	marching	<i>темпо ді марча</i> – в темпі маршу	112-126
Allegro non troppo	bewegt, lustig	pa trop d'animé	lively, cheerful and quickly, but not too much	<i>алегро нон троппо</i> – скоро, але не дуже	116-132
Allegro tranquillo	bewegt, lustig	animé tranquille	lively, cheerful and quickly, but calm	<i>алегро транкуїлло</i> – скоро, але спокійно	116-132
Allegro	bewegt, lustig	animé	lively, cheerful and quickly	<i>алегро</i> – скоро, весело, радісно	120-144
Allegro molto	sehr bewegt, sehr lustig	très animé	lively, cheerful and quickly	<i>алегро мольто</i> – дуже скоро	138-160
Allegro assai	sehr bewegt, sehr lustig	très animé	lively, cheerful and quickly	<i>алегро ассаї</i> – досить скоро	144-168
Allegro agitato	sehr bewegt, sehr lustig	très animé	lively, cheerful and quickly	<i>алегро аджітато</i> – дуже скоро, схвилювано	152-176
Allegro animato	sehr bewegt, sehr lustig	très animé	lively, cheerful and quickly	<i>алегро анімато</i> – дуже скоро, натхненно, душевно	152-176
Allegro vivace	sehr bewegt, sehr lustig	très animé	lively, cheerful and quickly	<i>алегро віваче</i> – значно швидко	160-180
Vivo	lebhaft	vif	lively and fast	<i>віво</i> – живо, швидше за Allegro, але повільніше за Presto	168-186
Vivace	lebhaft	vif	lively and fast	<i>віваче</i> – жвавіше, швидше за Vivo	176-192
Presto	schnell	vite	fast	<i>престо</i> – швидко	184-196
Prestissimo	ganz schnell	très vite	very fast	<i>престіссімо</i> – найшвидший темп	192-200

По діброві вітер віє

музика Миколи Лисенка (1842-1912)
музична редакція Володимира Подольчука
переклад для труби Михайла Віятника

Andante giusto
8

1 *p* *mesto*

12

17 2 *mf* 3

20

24 3 *Tempo di rubato* 4 *a tempo* 5 *f*

32

37 *rit.* 5 *a tempo* 6 8 *pp* *mf*

41 *f*

45 *espress.* *rallent.* *p*

Andantino. Quasi allegretto

① Animato e gioioso

-20-

Нащо мені чорні брови

музика Миколи Лисенка (1842-1912)
музична редакція Володимира Подольчука
переклад для труби Михайла Віятника

Andantino ($\text{♩}=88$)

1 *mp*

8 *mf* *p*

13 2 *mf* *poco rit.* *a tempo* *mf*

18 4 3 *p* *p dolce*

26

31 *rit.* 4 *a tempo* 3 2 *p*

40 5 **Piu mosso** *mp*

45 6 *p* *poco a poco crescendo ed accelerando* *rit.*

50 *f*

55 7 *a tempo* *mf* *rit.*

60 *a tempo* *poco rit.* 8 *a tempo* 6 *p*

70 **Tempo I** 4

9

p

77

mf *p*

82 10

f *molto espressivo*

86 *mf* *rit.* *p*

90 11 *a tempo* *espress. cresc.*

mp

95 *poco rit.* *a tempo* 4

sf *f* *p*

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. It consists of six staves of music. The first staff begins at measure 70 with a 4-measure rest, followed by a circled measure number '9'. The second staff starts at measure 77. The third staff starts at measure 82 with a circled measure number '10'. The fourth staff starts at measure 86. The fifth staff starts at measure 90 with a circled measure number '11'. The sixth staff starts at measure 95. Dynamics include piano (p), mezzo-forte (mf), forte (f), molto espressivo, sf, and poco rit. The tempo markings are Tempo I, a tempo, and a tempo. The piece concludes with a 4-measure rest.

Trumpet in B $\flat$

Зацвіла в долині червона калина

музика Миколи Лисенка (1842-1912)

музична редакція Богдана Жеграя

переклад для труби Михайла Віятка

Andante molto sostenuto

3

1

p

8

13

2

p

18

4

3

leggero

mp

26

31

poco rall.

4

a tempo

f

36

6

mf

f

47

5

mf

53

con espress.

6

tranquillo

mp

58

a tempo

64 **7** Poco piu mosso

69 **8** *mp*

74 *f*

79 **9** Piu mosso *p* *poco f*

85 *mf* *poco rall.*

90 **10** Tempo I *f* *mf*

95 **11** *f*

100 *mp* 8

The musical score is written for a single melodic line in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It consists of eight staves of music. The first staff (measures 64-68) is marked '7 Poco piu mosso' and 'mf'. The second staff (measures 69-73) is marked '8' and 'mp'. The third staff (measures 74-78) is marked 'f'. The fourth staff (measures 79-84) is marked '9 Piu mosso', 'p', and 'poco f'. The fifth staff (measures 85-89) is marked 'mf' and 'poco rall.'. The sixth staff (measures 90-94) is marked '10 Tempo I', 'f', and 'mf'. The seventh staff (measures 95-99) is marked '11' and 'f'. The eighth staff (measures 100-103) is marked 'mp' and '8'. The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings.

Минають дні

музика Миколи Лисенка (1842-1912)
 музична редакція Богдана Жеграя
 переклад для труби Михайла Віятника

Andante con moto

5 ①

mp

9

f

13

mf *p*

17 ②

p

molto ritarg.

21

f

25 a tempo 2 ③

mf con anima

30 *rit.* a tempo

p *mf*

34 ④ Dolente

f agitato *mf*

38 *passionato*

f

42 ⑤

f *con anima affetuoso*

46

50

54

58

62

66

70

74

ff

mf

p

mf

mp

mf

mp

mf

risoluto

f

cantabile

mf

rit.

f

p

6

7

8

В'ється стежка

музика Кирила Стеценка (1882-1922)

музична редакція Богдана Жеграя

обробка Михайла Віятика

Andante
6

1 *a tempo*
mp

12 *mf*
2

18 *mp*
1 *rit.* *a tempo*

24 *mp* *rit.* *a tempo* 6
p

34 *mp*
3 *a tempo*

40 *mf*
4

46 *f* *rit.* *a tempo*
mp

51 *mf* *rit.* *a tempo* *rit.*
mp

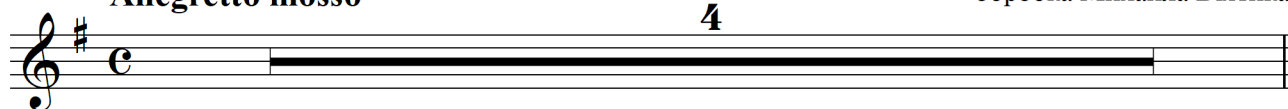
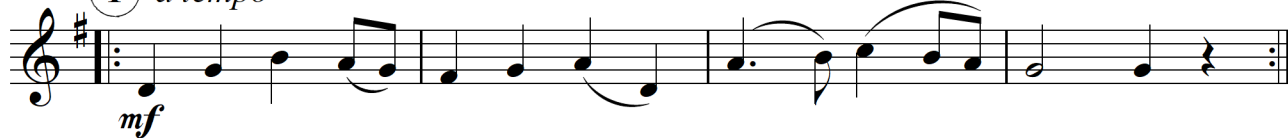
57 *p*

Вєрба

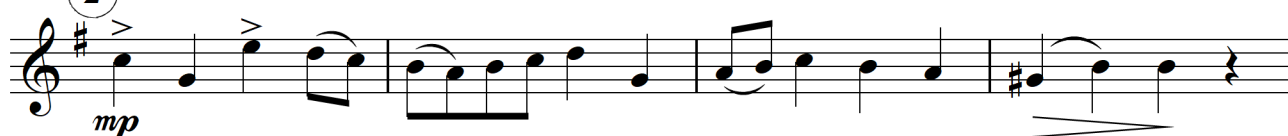
музика Кирила Стеценка (1882-1922)
обробка Михайла Віятника

Allegretto mosso

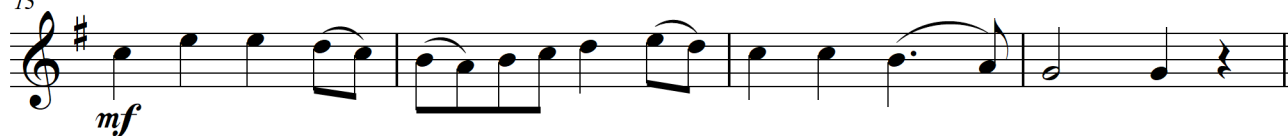
4

① *a tempo*

②

13

③

4

④ *a tempo*

25

29

32

Небо з морем обнялося

музика Кирила Стеценка (1882-1922)

обробка Михайла Віятка

Andante maestoso

2

1

f

5

ff

mf

9

p

poco rit.

a tempo

rit.

13

2

Piu mosso

mp

poco rit.

17

a tempo

mf

f

rit.

21

Tempo I

ff

Літньої ночі

музика Кирила Стеценка (1882-1922)
обробка Михайла Віятника

Andante 6

1

mp

10

mf *p*

14

2

mf *f* *rit.* *a tempo* *p*

18

3

3

mf *f* *rit.* **Piu mosso**

24

28

mf *mp* *p* *rit.* 4 **Tempo I**

32

5

Ой, три шляхи широкії

музика Якова Степового (1883-1921)
обробка Михайла Віятника

Andante (♩=60)

4

1

mf

poco rall.

7

mp

mf

10

2 *a tempo*

p

mp

14

mf

rit.

p

3 *a tempo*

mf

17

f

rit.

4 *a tempo*

mp

f

23

rit.

a tempo

rit.

p

Зацвіла в долині

Andante con moto (♩=80)

музика Якова Степового (1883-1921)
переклад для труби Михайла Віятка

1

mp *p*

5 *poco a poco rit.* *mf* *p*

2 Poco piu mosso

mf

14 *poco a poco rit.* *a tempo* *rit.* *mf* *p*

3 Tempo I *poco a poco rit.* *mp*

22 *a tempo* *molto rit.* *f* *p*

4 *a tempo* *f*

музика Якова Степового (1883-1921)
обробка Михайла Віятника

2

poco r i t.

2

poco rit. **mp** *dolce*

① *a tempo*

9 *poco accel.* **p** *mf* *poco rit.* **p**

13 **Con moto** ② *poco accel.* **mf** **f**

17 **f**

21 *poco rit.* ③ **Meno mosso** **mf**

25 *molto accel.* **f** **p** **mf**

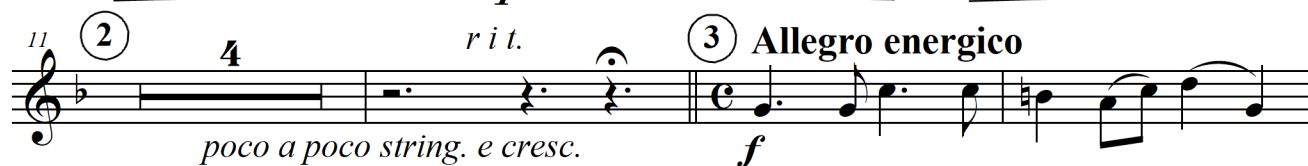
29 *espress.* ④ **Tempo I** **f** **p**

38 *poco accel.* **p** **mf** *poco rit.*

42 *a tempo* *poco rit.* ② **p con dolore**

Степ

музика Якова Степового (1883-1921)
 музична редакція Богдана Жеграя
 переклад для труби Михайла Віятника

Adagio sostenuto (♩=46)

Колискова

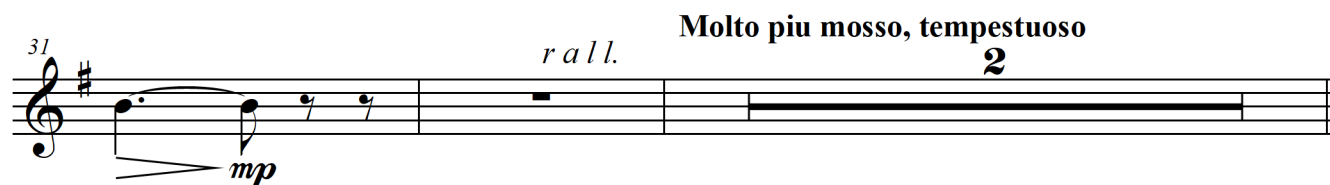
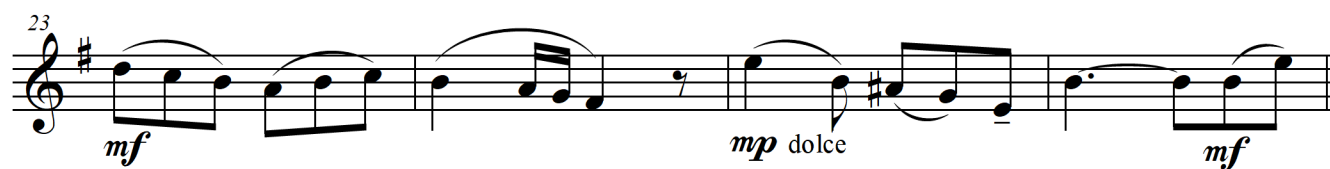
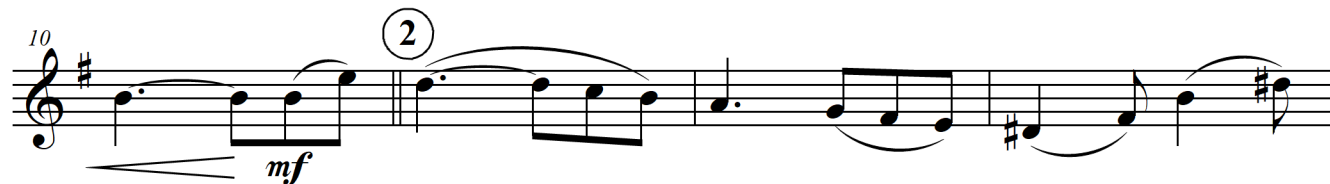
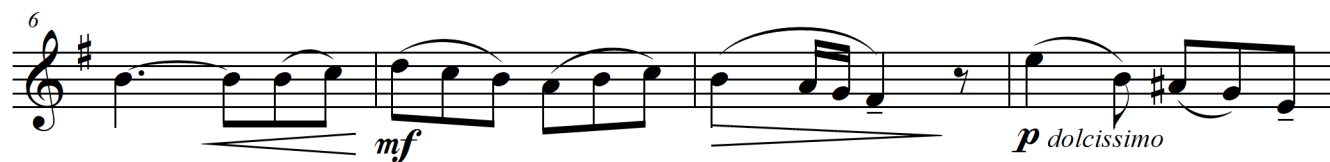
"Спи, дитинко моя"

музика Станіслава Людкевича (1879-1979)

музична редакція Богдана Жеграя

переклад для труби Михайла Віятника

Tempo di berceuse ① a tempo

43 **6** $\text{♩} = \text{♩}$
f

47 *stringendo*
ff

51 **Piu mosso** **2** **7** **Tempo I**
mf

56 *poco a poco diminuendo*

60 **8**
mf

64 *f* *ad libitum* *mf* *appassionato*

68 *rall. molto* *rit.* *p*

72

До соловейка

музика Станіслава Людкевича (1879-1979)

музична редакція Володимира Подольчука

переклад для труби Михайла Віятника

Andante $\frac{4}{4}$

① *a tempo*

mf

7

11 *p* *mf* *f*

14 ② *p* *mp*

18 *f*

22 *mp* *f*

26 ③ *a tempo* *rall.* *mf*

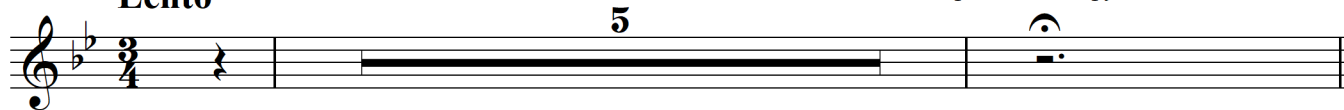
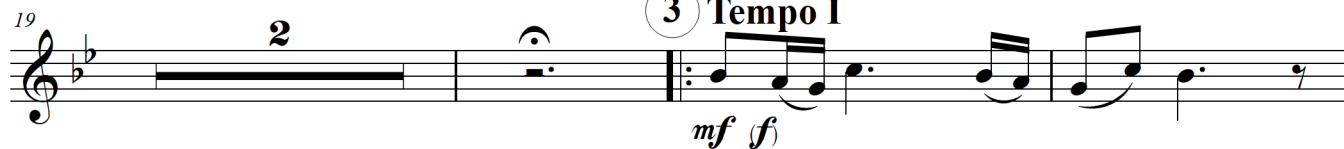
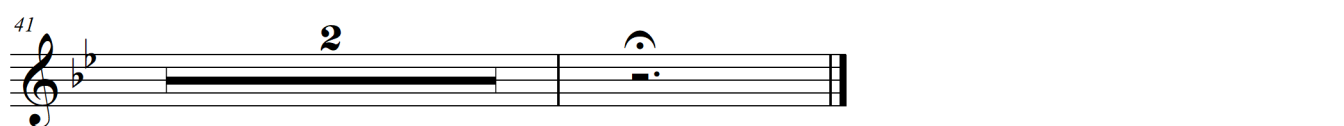
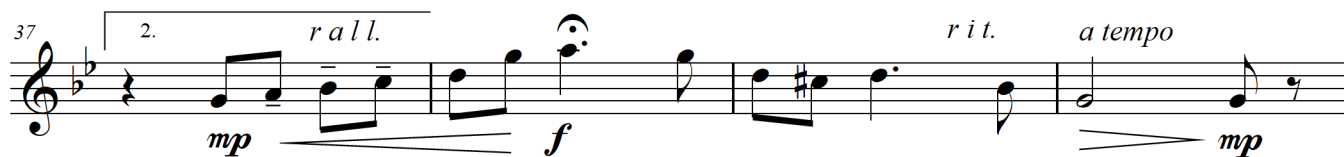
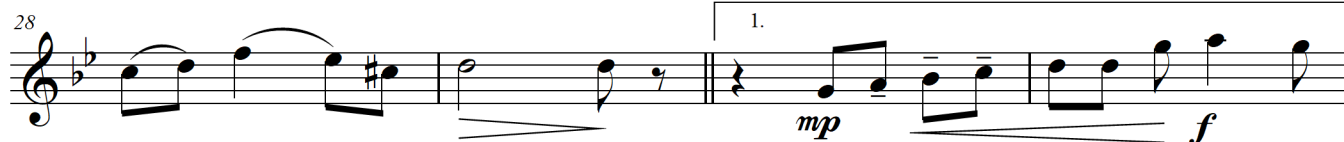
29 *sostenuto* *ff* *rit.* *p* *ppp*

Засумуй, трембіто

музика Станіслава Людкевича (1879-1979)

музична редакція Володимира Подольчука

переклад для труби Михайла Віятика

Lento**1 Adagietto****2***tenuto***3 Tempo I**

По діброві вітер віє

музика Миколи Лисенка (1842-1912)
музична редакція Володимира Подольчука
переклад для труби Михайла Віятка

Andante giusto

Trumpet in B $\flat$

Piano

6

1

p *mesto*

6

mf *mp* *p*

12

12

17

2

mf 3

17

mf

The musical score is for the piece 'По діброві вітер віє' (In the forest the wind blows). It is in 3/4 time, key of Bb major. The tempo is 'Andante giusto'. The score is arranged for a Trumpet in Bb and Piano. The score is divided into four systems. The first system (measures 1-5) shows the Trumpet in Bb and Piano. The second system (measures 6-11) shows the Trumpet in Bb and Piano. The third system (measures 12-16) shows the Trumpet in Bb and Piano. The fourth system (measures 17-21) shows the Trumpet in Bb and Piano. The score includes dynamics such as *p*, *mf*, *mp*, and *p*. The tempo is 'Andante giusto'. The score is arranged for a trumpet and piano.

21

Tpt.

Pno.

25

③ Tempo di rubato

Tpt.

Pno.

pp

3

p

5

28

④ *a tempo*

Tpt.

Pno.

f

rallent.

p

f

33

Tpt.

Pno.

rit.

pp

pp

39 **5** *a tempo*

Tpt. *mf*

Pno. *mf*

43 *f* *espress.* *rallent.* *p*

Tpt. *f*

Pno. *f* *p*

Садок вишневий коло хати

музика Миколи Лисенка (1842-1912)
музична редакція Володимира Подольчука
переклад для труби Михайла Віятка

Andantino. Quasi allegretto

Trumpet in B $\flat$

Piano

f *sfz* *sempre f*

1 Animato e giojoso

Tpt.

Pno.

f *sempre f*

Tpt.

Pno.

dolce *mf*

Tpt.

Pno.

f risoluto *f*

18 **2**

un pochettino rallent.

Tpt. *semplice p* *pp* *sempre p* *f*

Pno. *e tranquillo p* *pp* *p* *f*

22

con amore *un poco rall.* *a tempo*

Tpt. *p* *f*

Pno. *p* *f*

27 **3**

Tpt.

Pno. *pp* *sempre pp*

32 **4**

Tpt.

Pno. *p* *pp*

37

Tpt.

Pno.

p poco a poco rall.

41

Tpt.

Pno.

piu rall.

ppp

p sostenuto assai

pp

sostenuto pp

46

Tpt.

Pno.

molto sostenuto

Tempo I

mp

f

p senza tempo

molto sostenuto pp

f risoluto

f

50

Tpt.

Pno.

sempre f

Нащо мені чорні брови

музика Миколи Лисенка (1842-1912)
музична редакція Володимира Подольчука
переклад для труби Михайла Віятника

Andantino (♩=88)

Trumpet in B $\flat$

Piano

1

5

mp

5

p

10

mf

p

mf

2

10

mf

p

mf

15

poco rit.

a tempo

mf

15

mf

Нащо мені чорні брови

20

Tpt.

p

Pno.

p *mf*

25

Tpt.

p dolce

Pno.

p

29

Tpt.

rit. *p*

Pno.

33

Tpt.

a tempo

Pno.

mf

The musical score is written for Tpt. (Trumpet) and Pno. (Piano). It consists of four systems of staves. The first system (measures 20-24) shows the Tpt. playing a single note with a dynamic of *p*, while the Pno. plays a complex accompaniment with dynamics *p* and *mf*. The second system (measures 25-28) features the Tpt. playing a melodic line with a dynamic of *p dolce*, and the Pno. providing harmonic support with a dynamic of *p*. The third system (measures 29-32) includes a *rit.* (ritardando) marking and a dynamic of *p* for the Tpt., with the Pno. continuing its accompaniment. The fourth system (measures 33-36) begins with a *a tempo* marking and a dynamic of *mf* for the Pno., while the Tpt. has a whole rest. The score is in a key with three flats and a 4/4 time signature.

37

5 **Piu mosso**

Tpt.

Pno.

mp

mp

42

Tpt.

Pno.

p

p

48

6

Tpt.

Pno.

poco a poco crescendo ed accelerando

f

f

54

7 **a tempo**

Tpt.

Pno.

rit.

mf

mf

rit.

Нащо мені чорні брови

60 *a tempo* *poco rit.* ⑧ *a tempo*

Tpt.

Pno.

mp *p* *mp*

66 *poco rit.* *piu ritard.* **Tempo I**

Tpt.

Pno.

p *pp* *mp*

72 ⑨

Tpt.

Pno.

p *mf* *p*

77

Tpt.

Pno.

mf *p* *mf*

Нащо мені чорні брови

82 **10**

Tpt. *f molto espressivo* *mf*

Pno. *f molto espressivo* *mf*

87 *rit.* **11** *a tempo*

Tpt. *p* *mp*

Pno. *p* *mp*

92 *espress. cresc.* *poco rit.*

Tpt. *sf* *f*

Pno. *p* *sf* *f*

97 *a tempo*

Tpt. *p*

Pno. *p* *f* *mp*

The musical score is written for Tpt. (Trumpet) and Pno. (Piano). It consists of four systems of music. The first system (measures 82-86) is marked with a circled '10' and features a 'f' dynamic and 'molto espressivo' marking. The second system (measures 87-91) includes a 'rit.' (ritardando) marking and a circled '11' with 'a tempo' marking. The third system (measures 92-96) includes 'espress. cresc.' (expressive crescendo) and 'poco rit.' (poco ritardando) markings. The fourth system (measures 97-101) is marked 'a tempo'. Dynamics range from 'p' (piano) to 'f' (forte), with 'sf' (sforzando) and 'mp' (mezzo-piano) also present. The piano part includes various chordal textures and melodic lines, while the trumpet part features more melodic and rhythmic patterns.

Зацвіла в долині червона калина

музика Миколи Лисенка (1842-1912)

музична редакція Богдана Жеграя

переклад для труби Михайла Віятка

Andante molto sostenuto

Trumpet in B $\flat$

Piano

5 ①

Tpt.

Pno.

10 ②

Tpt.

Pno.

15

Tpt.

Pno.

Зацвіла в долині червона калина

20

Tpt.

Pno.

f

p

25

③ *leggero*

mp

p *leggero*

30

poco rall.

④ *a tempo*

f

f

35

mf

mf

The musical score is written for Tpt. (Trumpet) and Pno. (Piano). It consists of four systems of staves, each containing a Tpt. staff and a Pno. staff. The key signature is B-flat major (two flats). The time signature is 4/4. The score includes measures 20 through 35. Measure 20 starts with a Tpt. staff and a Pno. staff. Measure 25 begins with a Tpt. staff marked '3' and 'leggero', and a Pno. staff marked 'p' and 'leggero'. Measure 30 begins with a Tpt. staff marked 'poco rall.' and '4' 'a tempo', and a Pno. staff marked 'f'. Measure 35 begins with a Tpt. staff marked 'mf' and a Pno. staff marked 'mf'. The score includes various musical notations such as notes, rests, beams, and slurs.

Зацвіла в долині червона калина

40

Tpt.

f

Pno.

f *mf*

45

Tpt.

mf

Pno.

p *mf*

50

Tpt.

con espress.

Pno.

55

6 *tranquillo*

Tpt.

mp

Pno.

p

The musical score is written for Tpt. and Pno. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The score is divided into four systems, each containing a Tpt. staff and a Pno. grand staff. Measure numbers 40, 45, 50, and 55 are indicated at the start of their respective systems. Dynamic markings include *f* (forte), *mf* (mezzo-forte), *p* (piano), and *mp* (mezzo-piano). Performance instructions include *con espress.* (con espressione) and *tranquillo*. A circled number 6 is placed above measure 55. The Pno. part features complex chordal textures and melodic lines, while the Tpt. part has more melodic and harmonic support.

a tempo (7) **Poco piu mosso**

60

Tpt.

Pno.

mf

mp

65

Tpt.

Pno.

70

Tpt.

Pno.

(8)

mp

mp

75

Tpt.

Pno.

f

p

f

p

Зацвіла в долині червона калина

9 Piu mosso

80 *rit.*

Tpt.

poco f

Pno.

mf

85 *poco rall.*

Tpt.

mf

Pno.

mf

90 10 Tempo I

Tpt.

f

mf

Pno.

f

mf

95 11

Tpt.

f

Pno.

f

Зацвіла в долині червона калина

100

Tpt.

Pno.

mp

105

Tpt.

Pno.

rit.

p

pp

Минають дні

музика Миколи Лисенка (1842-1912)

музична редакція Богдана Жеграя

переклад для труби Михайла Віятка

Andante con moto

Trumpet in B $\flat$

Piano

p *mf*

5

Tpt.

mp

1

5

Pno.

mp

9

Tpt.

f

9

Pno.

f

13

Tpt.

mf *p*

13

Pno.

mf *p*

Минають дні

17

Tpt.

p

2

Pno.

pp

p

21

Tpt.

molto ritarg.

f

Pno.

f

25

Tpt.

a tempo

mf con anima

Pno.

p

mf con anima

3

29

Tpt.

p

rit.

Pno.

p

3

32 **a tempo**

Tpt. *mf* *f agitato* *rit.*

Pno. *mf* *f agitato*

36 **④ Dolente**

Tpt. *mf*

Pno. *mf*

40 **passionato**

Tpt. *f*

Pno. *f*

44 **⑤**

Tpt. *con anima affetuoso*

Pno. *f con anima affetuoso*

48

Tpt.

Pno.

f *ff* *mf*

52

Tpt.

Pno.

p

6

56

Tpt.

Pno.

mf *mp* *mf*

60

Tpt.

Pno.

mp *mf*

7

64 *risoluto*
Tpt. *mf*

64 *mf* *dim.*
Pno.

68 ⑧ *f* *cantabile*
Tpt.

68 *mp* *f* 3 3 3 3 3 3
Pno.

71 *mf*
Tpt.

71 *mf*
Pno.

rit.

75 *f* *p*
Tpt.

75 *f* *p*
Pno.

В'ється стежка

музика Кирила Стеценка (1882-1922)

музична редакція Богдана Жеграя

обробка Михайла Віятника

Andante

Trumpet in B $\flat$

Piano

The musical score is written for Trumpet in B $\flat$ and Piano. It begins with a 2/4 time signature and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked **Andante**. The score is divided into four systems, each containing a Trumpet part and a Piano part. The first system shows the initial melody in the Trumpet and a supporting piano accompaniment. The second system includes a *rit.* (ritardando) marking and a first ending marked with a circled '1' and *a tempo*. The third system continues the melodic development. The fourth system features a second ending marked with a circled '2'. Dynamics such as *mp* (mezzo-piano) and *mf* (mezzo-forte) are indicated throughout. The score concludes with a double bar line.

"В'ється стежка"

20 *mp* *rit.* *a tempo* *mp* *rit.*

Tpt.

Pno.

26 *p* *a tempo*

Tpt.

Pno.

31 *rit.* (3) *a tempo* *mp*

Tpt.

Pno.

36

Tpt.

Pno.

"В'ється стежка"

4

41

Tpt.

Pno.

mf

46

Tpt.

Pno.

f

rit.

a tempo

mp

51

5

Tpt.

Pno.

mf

rit.

55

Tpt.

Pno.

a tempo

rit.

mp

p

Вєрба

музика Кирила Стеценка (1882-1922)
обробка Михайла Віятника

Allegretto mosso

rit.

Trumpet in B $\flat$

Piano

1 *a tempo*

Trp. *mf*

Pno *mf*

2

Trp. *mp*

Pno *mp*

13

Trp. *mf*

Pno *mf*

Trp. 3 *rit.*

Pno *f*

Trp. 4 *a tempo* *p*

Pno *p*

Trp. 5 *mf*

Pno *mf*

Trp. *risoluto* *poco rit.* *a tempo*

Pno *f*

Небо з морем обнялося

музика Кирила Степенка (1882-1922)

обробка Михайла Віятка

Andante maestoso

Trumpet in B♭

Piano

Trt.

Pno.

5

9

poco rit. *a tempo* *rit.*

p *pp*

2 Piu mosso

Trt.

Pno.

13

poco rit.

mp

"Небо з морем обнялося"

17 *a tempo* *mf* *f* *rit.*

Trt.

Pno.

21 **Tempo I** *ff*

Trt.

Pno.

Літньої ночі

музика Кирила Стеценка (1882-1922)

обробка Михайла Віятника

Andante

Trumpet in B $\flat$

Piano

5 ①

mf *mp*

5

10 ②

mf *p* *mf*

10

15 *rit.* *a tempo*

f *p* *mf*

15

"Літньої ночі"

20 **3** *mf* *rit.* **Piu mosso** *f*

Pno. *sf* *f*

25

Pno.

29 *mf* *rit.* **4** **Tempo I** *mp* *p*

Pno. *mf*

33 *rit.* *p* *morendo* *pp*

Pno. *pp*

Leo. * Leo. * Leo. *

Ой, три шляхи широкії

музика Якова Степового (1883-1921)

обробка Михайла Віятка

Andante (♩=60)

Trumpet in B♭

Piano

Trp.

Pno

1

mf

mp

mf

mp

9 poco rall.

Trp.

mf

p

mp

2 a tempo

Pno

mf

p

mp

13

Trp.

mf

p

rit.

Pno

mf

p

Ой, три шляхи широкії

3 *a tempo*

Trp. *mf* *f*

Pno *mf* *f*

16

19 *rit.* 4 *a tempo*

Trp. *mp* *f*

Pno *mp* *f*

19

23 *rit.* *a tempo* *rit.*

Trp. *p*

Pno *p* *mf* *p*

23

Зацвіла в долині

Andante con moto (♩=80)

музика Якова Степового (1883-1921)
переклад для труби Михайла Віятника

Trumpet in B $\flat$

1

mp *p*

Piano

mp *p*

5

Trt.

mf

Pno

mf

9

Trt.

poco a poco rit.

8va

mf

Pno

mf

2 Poco piu mosso

12

Trt.

poco a poco rit. *a tempo*

mf

Pno

mf

Зацвіла в долині

16 *rit.* **3** **Tempo I**

Trt.

Pno

p *mp* *mp*

20 *poco a poco rit.* *a tempo*

Trt.

Pno

f *f*

23 *molto rit.*

Trt.

Pno

p *p* *pp*

4 *a tempo*

Trt.

Pno

f *f* *p* *pp*

Елегія

музика Якова Степового (1883-1921)

обробка Михайла Віятника

Andante cantabile

Trumpet in B $\flat$

poco r i t. 1 *a tempo*

mp dolce

Piano

p *mf* *p* *mp*

6

Trt.

poco accel.

p

Pno.

p

10

Trt.

poco r i t. **Con moto**

mf *p* *mf*

Pno.

mf *p* *mf*

2

Trt.

poco accel.

Pno.

18 *poco rit.*

Trit. *f*

Pno. *f*

22 **3** *Meno mosso*

Trit. *mf* *f*

Pno. *mf* *f*

26 *molto accel.*

Trit. *p* *mf*

Pno. *p* *mf*

30 *espress.* *a tempo* *poco rit.*

Trit. *f* *p*

Pno. *f* *ff*

④ **Tempo I**

Trt. *con anima*

Pno. *p*

38 *poco accel.* *p* *mf* *poco rit.*

Trt.

Pno. *mf*

42 *a tempo* *poco rit.*

Trt. *p con dolore*

Pno. *mf* *pp*

Степ

музика Якова Степового (1883-1921)

музична редакція Богдана Жеграя

переклад для труби Михайла Віятника

Adagio sostenuto (♩.=46)

Trumpet in B♭

Piano

1

mf

p

mf

Tpt.

Pno.

p

p

Con moto (♩.=56)

Tpt.

Pno.

mf

p

2

poco a poco string. e cresc.

Tpt.

Pno.

p

13

Tpt.

Pno.

15

rit.

③ **Allegro energico**

Tpt.

Pno.

f

f *sf* *sf* *sf* *f*

20

Tpt.

Pno.

24

Tpt.

Pno.

27

4

Tpt.

Pno.

31

Tpt.

Pno.

5 **Meno mosso**

35

Tpt.

Pno.

f

8vb

39

poco ritard.

Largo (♩=48)

Tpt.

Pno.

p

(8vb)

Стен

⑥ Adagio sostenuto (♩=46)

rit.

44

Tpt.

Pno.

mp

mp

Moderato assai (♩=82)

47

Tpt.

Pno.

f

f

rit.

⑦ Allegro assai

50

Tpt.

Pno.

8vb

55

Tpt.

Pno.

ff

(8vb)

Колискова

"Спи, дитинко моя"

музика Станіслава Людкевича (1879-1979)

музична редакція Богдана Жеграя

переклад для труби Михайла Віятника

Tempo di berceuse *rall.* **1 a tempo**

Trumpet in B $\flat$

Piano

5

mf

9

p *dolcissimo* *mf*

13

Tpt.

Pno.

pp

mf

17 *rall.* ③ *a tempo*

Tpt.

Pno.

21 *mf*

Tpt.

Pno.

25 ④ *mp dolce* *mf*

Tpt.

Pno.

29 *f* *mp* *rall.*

Tpt.

Pno.

-83-

47 *stringendo*

Tpt.

Pno.

50 **Piu mosso**

Tpt.

ff

Pno.

ff

53 ⑦ **Tempo I**

Tpt.

mf

Pno.

fff

mf

55 *poco a poco diminuendo*

Tpt.

Pno.

57

Tpt.

Pno.

59

Tpt.

Pno.

61

Tpt.

Pno.

8

mf

63

Tpt.

Pno.

f

65

Tpt.

Pno.

mf

sf

67

Tpt.

Pno.

ad libitum

appassionato

rall. molto

rit.

mf

70

Tpt.

Pno.

p

pp

До соловейка

музика Станіслава Людкевича (1879-1979)
музична редакція Володимира Подольчука
переклад для труби Михайла Віятка

Andante

Trumpet in B $\flat$

Piano

mf cantabile

rall.

① *a tempo*

mf

p

mf

4

7

10

Tpt.

Pno.

До соловейка

13

Tpt. *f* *p*

Pno. *f* *p*

16 (2)

Tpt. *mp*

Pno. *mp*

19

Tpt. *f*

Pno. *f*

22

Tpt. *mp* *f*

Pno. *mp* *f*

До соловейка

25 *rall.* ③ *a tempo* *mf*

25 *p* *pp* *mf*

28 *sostenuto* *ff*

28 *ff*

31 *rit.* *p* *ppp*

31 *pp* *ppp*

Засумуй, трембіто

музика Станіслава Людкевича (1879-1979)
музична редакція Володимира Подольчука
переклад для труби Михайла Віятика

Lento

Trumpet in Bb

Piano

f

5 *accel.* *rit.*

Tpt.

Pno

ff *m.s.* *m.d.* *pp*

1 **Adagietto**

Tpt.

Pno

mp *mf*

12 2 *tenuto*

Tpt.

Pno

mf *p* *mp* *f*

17

Tpt.

Pno

mp

f

3

3

3

3

20

Tpt.

Pno

accel.

rit.

ff

m.s.

m.d.

5

5

5

5

5

pp

Leo.

*

3 Tempo I

Tpt.

Pno

mf (f)

mp (mf)

tenuto

26

Tpt.

Pno

3

3

3

3

30 1.

Tpt. *mp* *f* *mp*

Pno *mp* *f*

34 *accel.* *rit.*

Tpt. *pp*

Pno *ff* *pp*

37 2. *rall.* *rit.* *a tempo*

Tpt. *mp* *f* *mp*

Pno *mp* *f*

41 *accel.* *rit.*

Tpt. *pp*

Pno *ff* *pp*

ПОДОЛЬЧУК Володимир Васильович,

професор кафедри мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, завідувач кафедри музичного мистецтва Луганської державної академії культури і мистецтв, заслужений артист України, член гільдії трубачів України.

Народився в 1959 р. в смт Мельниця-Подільська Тернопільської області. Закінчив Тернопільське державне музичне училище ім. С. Крушельницької (1974 – 1979 рр.) по класу труби викладача М. М. Старовецького, Одеську державну консерваторію імені А. В. Нежданової (1979 – 1984 рр.) по класу труби доцента В. М. Луба. З першого курсу суміщав навчання з роботою в симфонічному оркестрі Одеського державного театру опери і балету. З 1983 р. соліст симфонічного оркестру Одеської філармонії. 1986 – 2006 рр. – працював на посаді концертмейстера групи труб симфонічного оркестру Донецького академічного театру опери та балету. Підготував велику плеяду талановитих трубачів, які є лауреатами міжнародних та всеукраїнських конкурсів, солістами провідних оркестрів як в Україні, так і за кордоном.

ЖЕГРАЙ Богдан Богданович,

викладач циклової комісії «Оркестрових духових та ударних інструментів» Тернопільського мистецького фахового коледжу ім. Соломії Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України.

Народився у 1961 р. у с. Волосіка Зборівського району Тернопільської області. Закінчив Тернопільське державне музичне училище ім. С. Крушельницької (1976 – 1980 рр.) по класу труби викладача М. М. Старовецького, Одеську державну консерваторію імені А. В. Нежданової (1980 – 1985 рр.) по класу труби доцента В. М. Луба. Працював артистом оркестру Одеського театру музичної комедії (1980 – 1984 рр.). Організував обласний конкурс юних виконавців на духових та ударних інструментах ім. Мирона Старовецького та Міжнародний конкурс молодих трубачів ім. Мирона Старовецького. Нагороджений грамотами Міністерства культури України. У 2007 р. був відзначений почесним званням «Відмінник освіти України».

ВІЯТИК Михайло Федорович,

викладач циклової комісії «Музичне мистецтво естради» Тернопільського мистецького фахового коледжу ім. Соломії Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, диригент, інструментувальник, оркеструвальник, аранжувальник, заслужений діяч мистецтв України.

Народився у 1968 р. в с. Потік Козівського району Тернопільської області. У 1987 р. закінчив Хмельницьке державне музичне училище, а в 1992 р. військово-диригентський факультет при Московській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського. З 1993 по 2010 р. проходив службу у військових частинах Збройних сил України на посадах начальника оркестру-військового диригента. З 1998 по 2019 р. – художній керівник комунальної установи Тернопільський муніципальний духовий оркестр «Оркестра Волі». Автор навчальних програм і нотних збірок для шкіл початкової мистецької освіти та мистецьких коледжів фахової передвищої мистецької освіти.

За родом своєї основної діяльності зробив інструментування близько тисячі творів для різного складу духових, симфонічних, естрадно-симфонічних, народних оркестрів і різного виду ансамблів, а також обробок, перекладів та аранжувань для сольних інструментів.

Педагогічний репертуар з сольною партією і клавіром
та методичними рекомендаціями
для мистецьких коледжів фахової передвищої мистецької освіти

16 солоспівів українських композиторів для труби в супроводі фортепіано

Упорядкування, музична редакція:

Володимир ПОДОЛЬЧУК

Богдан ЖЕГРАЙ

Михайло ВІЯТИК

Технічне редагування, комп'ютерний набір нот, верстка,
фотоколаж титульної сторінки

Михайла ВІЯТИКА

Автори посібника щиро вдячні студентам
Тернопільського мистецького фахового коледжу
імені Соломії Крушельницької
за допомогу в нотному наборі творів:

Юлії Гудзь, Ігорю Здирко,

Олександрю Видишу, Артуру Винниченко,

Андрію Витягловському, Олексію Пітурі

Видавництво «Artполіграф»

Дизайн та друк.

Формат А4=210x297мм. Тираж: 100 прим.

Адреса: вулиця Шашкевича, 5,

Тернопіль, Тернопільська область, 46000

Номер телефону: +38098-826-00-04